

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Barón
L. Pop, (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
és N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPIRÓL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 320
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1-50 ck

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 18. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Sebath 18 * 1924 január 24 Csütörtök

Vladimir Iljevics Lenin — az ember

Írta Maxim Gorkij

Lenin halála alkalmából közöljük ezt a portrét, amelyet Gorkij két évvel ezelőtt írt nagy barátjáról. A politikamentes tanulmány Leninnek az embernek és nem a szovjet megalapítójának állít irodalmi emléket. Gorkij írását nem lehet elfogadhatatlannak tekinteni, rajongásában elragadtatja magát, de a szubjektivitáson túl Lenin emberi sorsát az írásművészet legfinomabb eszközeivel rajzolja meg.

Egy alkalommal Nagy Péter cárhoz hasonlítottam őt. Sokan mosolyogtak a hasonlaton, mert túlzottnak találták. Hasonlatom természetesen csak feltételes volt: számomra Lenin jelentősége, mint Oroszország szociális reformátora lényegesen kisebb világforradalmi jelentőségénél. A történelem nemcsak azt a szörnyű szerepet szánta neki, hogy az Oroszországnak nevezett tarka, esetlen és lusta emberhangyabolyt gyökeréig felkavarja, az ő akarata fáradhatatlan hullámtörő, amelynek lökéseitől tragikusan rendül meg a hatalmas Nyugat és Kelet.

Minden népnek sorsa olyan, amilyent megérdemel. Egy nép, amely a cárizmus fullasztó levegőjében rothadásnak indult, akaratra és cselekedetre képtelen lett, amely nélkülözi az önmagában való hitet, amely nem eléggé polgári, hogy erős legyen az ellenállásban és nem elég erős, hogy megölje magában a koldusmódot, de szívósan szerzett vágyat a polgári jólét után, — egy ilyen népnek tettnélküli történelme logikája szerint végig kell szenvednie mindazon drámákat és tragédiákat, amelyek minden passzív lény osztályrészei.

Nem szándékozom védőbeszédet tartani Vladimir Iljics Lenin felett. Ezt én ép oly feleslegesnek tartom, mint nyilván ő maga. Am én ismerem őt kissé és ha objektív emberek azzal vádolják Lenint, hogy ő a felidézője a borzalmas terrornak és polgárháborúnak, önkéntlenül Lloyd George ur jut eszembe, aki 1913 és 1914-ben szép és dicsőítő felköszöntőket mondott a német népre, míg ugyanakkor már élesítette a bajoneteket és gyártatta az ágyukat és fegyvereket, amelyek röviddel később német testeket téptek cafatokká. Mindezek a „nagy férfiak”: Clemenceau legjobb tanítványa, a „naiv demokrata és romantikus” Woodrow Vilson, a szocialisták, akik megszávták a háborús kölcsönöket, a tudósok, akik feltalálták a mérges gázokat, a költők, akik 1914-ben a németeket, 1918-ban az angolokat átkozták el, — a széthulló régi társadalom e sok penésze és rozsdája — éppen ez sebezte meg halálosan az európai kultúrát és folytatja továbbra is bomlasztó munkáját.

A hibák — ha már éppen beszélni kell róluk — még nem bűnök. Lenin hibái egy becsületlen ember hibái és még nem volt a világon egyetlen reformátor sem, aki hibátlanul cselekedett volna. Lloyd George, Clemenceau és társai mindenesetre hibátlanul cselekedtek, mert romboló munkájuk kétségtelenül tökéletes volt.

Hallottam egyszer beszélni Lenint egy munkágyűlésen. Előadása bámulatosan egyszerű, vaslogikájú és szigorú, de nyers szavaiban még sohse hallottam goromba demagógiát, vagy játékos frázisokat. Mindig ugyanarról beszél — a szükségességről, hogy az emberek szociális egyenlőségét meg kell változtatni és az utakról, amelyek ehhez vezetnek. Ez az igazság az ő szájából mereven és kérlelhétlenül hangzik, a hallgató mindig érzi, hogy aki mondja, megingathatatlanul hisz benne és nyugodt a hite. Ez a hit a fanatikusé és nem a metafizikusé. Azt hiszem, az individuális emberi dolgok szinte egyáltalán nem érdeklik Lenint, csak pártokra, tömegekre, államokra gondol és itt a tisztánlátás legesodálatosabb adományával, a gondolkodó és feltaláló zseniális leleményességével rendelkezik. Egy francia azt kérdezte tőlem nemrég:

— Nem gondolja, hogy Lenin egy guillotinehoz hasonlít, amely gondolkodik?

Agyának tevékenységét én inkább pörölyhöz hasonlítanám, amelynek szeméi vannak és éppen arra csap le, aminek már régen pusztulnia kellett volna. A polgári országokban természetesen Lenin az új Attilának tűnik fel, aki jött, hogy a nyárspolgári Róma jólétét és kényelmét feldulja.

Milyennek képzelem Lenin az új világot?

Ennél a kérdéssel fölrajzik előttem annak a világnak képe, amely az emberiség szabad munkája által gigantikus drágakővé csiszolódott. Az emberek lelkében a megértés az ur és mindenki magában hordja az egyéni felelősség érzését. Mindenütt kertvárosok, büszke magasztos paloták, az értelem által megszelídített és szervezett természeti erők mindenütt az emberiség javát szolgálják és maga az ember az elemek igazi kormányzója. Az emberi erőt nem pazarolják többé goromba fizikai munkára, szellemi energiává változtatták át és minden célja a lét alapkérdéseire irányul, amelynek megfejtésén az emberi szellem öröktől fogva viaskodik. Technikailag megnevesedve, társadalmilag átszellemülve, a munka élvezetté vált az ember számára. Az emberi értelem — ez a drága éke a világnak — végre igazán szabad lett.

Igy látja Lenin az eljövendő világot. Nem hiszem, hogy hozzáalmodtam volna valamit Lenin álmaihoz. Nem hiszem, hogy idealizáltam volna ezt az embert, el sem tudom őt képzelni az emberi boldogság e gyönyörű álma nélkül. Minél nagyobb az ember, annál merészebb az álma. Lenin emberebb ember, mint kortársai közül bárki és bár gondolatai a dolog természeténél fogva főleg politikával vannak elfoglalva, amelyet a romantikus lélek száraznak és lélektelennek mond, mégis meg vagyok győződve, hogy a pihenés ritka perceiben ez a küzdő agy sokkal magasabbra repül a gyönyörű jövőbe és sokkal többet lát abból, mint a legnagyobb költők. Lenin egész életének főcélja az egyetemes emberiség java. Neki szükségszerűleg bele kell néznie a távoli századokba, kutatnia kell a végcél, amelynek indulásához az ő aszkétái és férfias akarata adta a rugót. Idealista ő, az egész emberiség boldogságának nagy álmodója. Egyéni élete olyan puritán és egyszerű, hogy vallásosabb hangulatu korszakban bizonyára szentnek tartották volna.

Jól tudom, hogy erre a hasonlatra a nyárspolgárok fel fognak habozni, a szocialisták mosolyogni fognak és talán maga Lenin is vidáman fel fog kacagni. Valóban paradoxon és nevetséges szentnek mondani azt a férfit, „akinek számára semmi sem szent”, ahogy róla Csajkovszky az egykori forradalmár mondotta és akit Churchill lord „a világ legdühöngőbb és legundorítóbb emberének” bélyegzett. Eldönthetjük-e, kinek van igaza? India legtávolabbi falvaiból, száz kilométeres hegyi ösvényeken, őserdőkön keresztül titokban és életveszedelem között hinduk vándorolnak a kabuli orosz misszióhoz és ámuló szívvel kérdik: Ki az a Lenin? És a világ másik végén egykedvű norvég munkások ezt mondják egymásnak: „Hm, Lenin? A legnagyobb fickó, ilyen még nem volt a világon”. Mindenki a maga módja szerint ítéli meg Lenint, de igazán megítélni csak az utókor fogja tudni.

Semmi emberi nem idegen Lenintől. Megszégyenítő és nevetséges, hogy erről beszélni kell, de annyi tévhit és rémese terjedt el erről az emberről, hogy ezt megmondani kötelesség. Talán éppen az a hibája Leninnek, hogy túlbecsüli az emberek jótulajdonságait. Néha valósággal asszonyi gyöngédség fogja őt el az emberek iránt és én meg vagyok győződve róla, hogy számára a terror elviselhetet-

len, bár jól elrejtett kinokat jelent. Lehetséges, hogy emberek, akik a történelem előtt áthidalhatatlan ellentmondásokra vannak ítélve (embereket ölnek mások szabadságáért), ne érezzenek lelkesorvasztó fájdalmakat. Ismerek szempárakat, amelyek ebben az égő kinban örökre megbénultak. Minden gyilkosság undorító számomra, de vannak gyilkosok, akik nagyobb mártírok, mint a kivégzettek.

Meg kell jegyezmem, hogy amikor Lenintől beszélek, akaratlanul is a világ minden dögéről szeretnék beszélni, — nem is lehet ez másképp, mert ő az az ember, akit a történelem kegyetlen parancsa a világ középpontjába állított. Egyéni életéről természetesen sokkal többet lehetne mondani, mint amennyit itt elmondottam. De meggátol engem ennek a férfúnak a szerénysége, amelyből minden hiúság teljeséggel hiányzik. Tudom, hogy ezt a keveset is, amit itt leírtam, fölöslegesnek, túlzottnak és nevetségesnek fogja tartani. Nos, nem bánom, kacagjon ki Lenin, — hiszen olyan szépen tud nevetni — de remélem, hogy ezek a sorok igazságot tesznek egy embernek, aki az örület rajongásáig szerette az igazságot.

Magyarország sürgős megegyezést kíván Romániával

Ujból megkezdődtek a román-magyar kereskedelmi tárgyalások

Bukarest, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pénzügyminisztériumban tegnap ujból megkezdődtek a román-magyar delegációk tárgyalásai. A tegnapi prelimináris ülésen megállapították a gazdasági, jogügyi és okirati bizottságok munkaprogramját. E bizottságok, úgy mint eddig, ezután is külön-külön fogják munkájukat végezni.

A magyar delegáció soraiban most több szakértő is helyet foglal, akik ezelőtt hiányoztak, most tehát a program összes pontjait megvitathatják.

Wodianer báró, a magyar delegáció vezetője kijelentette, hogy Magyarország az összes vitás kérdésekben sürgős megegyezést kíván.

A tárgyalások anyaga igen jelentékeny.

Gazdasági és pénzügy kérdések, a vasuti-, személy- és áruforgalom, a vám kérdése, kereskedelmi és ipari ügyek, jogi kérdések, elsősorban vagyoni jogi problémák, az erdélyi irattárak rendezése szerepel a programon.

Az „Universul” szerint ügylátszik, hogy a magyar delegáció ezalkalommal meg akarja könnyíteni a tárgyalásokat és több praktikus megoldást javasol.

Bécs, január 23. Seipel osztrák kancellár bukaresti utazása már egészen bizonyos. A kancellár és dr. Grünberger külügyminiszter

február másodikán utaznak Bukarestbe,

ahonnan nyolcadikán térnek vissza. Seipel kíséretében lesznek többek között Peter és Schüller osztályfőnökök, akik azért kísérik el a kancellárt, mert jelenlétükre valószínűleg szükség lesz Bukarestben. A két miniszteri osztályfőnök beható tárgyalásokat fog folytatni Ausztria és Románia kereskedelmi összeköttetéséről.

Bukarest, január 23. Duca külügyminiszter kijelentette, hogy a román-orosz tárgyalások eredményéről ma hivatalos kommunikék fog kiadni a külügyminisztérium.

Bukarest, január 23. A fővárosi lapok a legutóbbi napokban különböző híreket közöltek az Odesszában folyó román-orosz tárgyalásokról. Illetékes helyről kapott értesülés szerint a tényállás a következő:

Az odesszai tárgyalások tulajdonképpen a tiraspoli tanácskozások folytatását képezték, amennyiben a két kormány megállapodott egymással

hogy a politikai jellegű tárgyalásokkal párhuzamosan a kereskedelmi kapcsolatról is tárgyalni fognak. Az odesszai tanácskozásokat azonban több

rtmányai állandóan áron

ASZ
MP.

LLALAT

es Kelemen-u.) 11

zoba,
b vízvezetéki

lők.
mindennemű
cikkek

se garancia

ök
ndó nagy

ndezett
ly

t:
tem-utca) 2. szám
14

TÁRSASÁG

zállás nélkül

nța

ork

-Marseille

lamerika

Canada

23 január 16-án

ránt érdeklődni lehet
edia, Bukarest
a Cluj

Rador

Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13
Telefon 10-49.

ülés után félbe kellett szakítani, mivel a szovjet-kormány azt a kívánságot terjesztette elő, hogy a Románia és Oroszország között lebonyolítandó áruforgalom orosz részről egy Bukarestbe kinevezendő kereskedelmi szovjetmisszió által történjék, amely diplomáciai sérthetlenséget élvezzen. A román delegátusok úgy látták, hogy ezt a kérdést a politikai konferenciának kell megoldania, ezért az odesszai tanácskozásokat egyelőre nem folytatták.

A politikai konferencia színhelyéül a kormány Varsót ajánlotta a szovjetkormánynak, erre a ja-

Gyökeres megváltoztatásra szorul a mai vámrendszer

Az Uj Kelet kezdeményezésére akciót indít a kolozsvári kamara. Az erdélyi fatermelők követelik a magyar piac felé gravitáló export felszabadítását és támogatását

(Kolozsvár, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szakszerű és pontos információ alapján az Uj Kelet pár nappal ezelőtt foglalkozott erdélyi puhatáexport megrokkolásával. Az ötven százalékos fuvardíj-többlettel és angol fontban fizetendő nagy vámilletékekkel megdrágított erdélyi fa nem bírja a versenyt Csehszlovákiával, ahol rövidesen eltörlik az amugyis jelentéktelen exportvámot, sőt az állam ötszázalékos jutalmat ígért az exportőröknek.

De nemcsak a puhatatermelés vesztette el legjobb külföldi piacát, a román keményfaipar és kereskedelem is stagnál. Ezen a téren kitűnő exportcikk lenne a talpfa. A vasutnak azonban szüksége van olcsó slipperre, betiltották tehát a talpfa kivitelét, holott a CFR. szükségletét lehetett volna biztosítani

a kivitel betiltása nélkül is.

Érthetetlen azonban, hogy a termelők és exportőrök minden törekvése ellenére a CFR. nem hajlandó elárulni, hány talpfa van szüksége s mennyit hajlandó fizetni érte. A tűzifával is így van. A katonaságnak és az állami hivataloknak szüksége van bizonyos mennyiségű tűzifára, a kormány tehát betiltotta a tűzifa kivitelét, ahelyett, hogy közölte volna az érdekeltekkel, hány vagon tesz ki ez a kvantum s az ezenfelüli tűzifát tovább lehetett volna exportálni.

A kormánynak ez a helytelen politikája onnan ered, hogy gazdasági intézkedéseknél

csak a bukaresti fogyasztást veszi figyelembe

s nincs tekintettel az egész ország érdekeire. Bukarestben tavaly 12.000 lej volt egy vagon fa, az export betiltásával a kormány elérte, hogy ma már csak 7000 lejbe kerül. Ez azonban csak látszólagos eredmény, mert a termelők ilyen árban nem adhatják a fát, külföldre pedig nem vihetik s így

vaslatra azonban mindaddig nem érkezett válasz a külügyminiszterhez.

Bukarest, január 23. Tegnap érkezett Tighinába a Dnyeszter-menti hajózás kérdéseinek tárgyalására kiküldött orosz delegáció, amelyet a Dnyeszter partján a helyőrség parancsnoka és a rendőrprefektus fogadtak. Este bankett volt, amelyen az orosz delegáció vezetője köszönetét fejezte ki a szívélyes fogadtatásért és reményének adott kifejezést, hogy a tárgyalások kedvező eredményre fognak vezetni.

Óriási fakészletek pusztulnak el a fatermelő helyeken. Csak természetes, hogy ilyen körülmények között beszüntették a termelést. Harminc-negyven százalékos kölcsönökkel nem érdemes folytatni az üzemet, hogy aztán a fa értékesítési lehetőség hiányában elpusztuljon. Ha ezen a téren rövidesen nem lesz gyökeres változás, még megérjük, hogy az erdőségeket talán leggazdagabb európai állam külföldről lesz kénytelen fát importálni.

Érdekes analógiája a fatermelés katasztrófájának az, ami a búzával történt. A kormány le akarta törni a bukaresti lisztárakat, betiltotta tehát a buza és liszt kivitelét. Erre a parasztság azzal válaszolt, hogy az exportképes kukoricatermelésre adta magát.

Tavaly ugyszólván kizárólag kukoricát termeltek,

melyért ugyanazt az árat lehet megkapni, mint a buzáért. Ma az a helyzet, hogy az országnak nincs elég lisztje az új aratásig. És hiába fejt ki a kormány nagy propagandát a talvakban, hogy rávegye a földművelőket a búzatermelésre, a parasztság egykönnyen nem fog felhagyni a kukorica favorizált termelésével. A falusi lakosság inkább redukálja életmódját és nem fogyaszt. A parasztság redukált igényeit legjobban a börpiac érzi, melynek pedig virágzóknak kellene lenni, ha figyelembe vesszük a nagy elhelyezési területeket.

A kormány mai vámpolitikája szoros összefüggésben van a tisztviselői fizetésekkel. Az állam rosszul fizeti a tisztviselőket, akik csak úgy élhetnek meg tehát, ha olcsón szerezhetik be a szükségleti cikkeket. Ezért aztán az egész ország mezőgazdaságát, iparát és kereskedelmét bénítják meg. A kereskedelmiügyi minisztériumban ugyanis

nem a piaccal kontaktusban levő szakemberek

állítják össze a vámrendelkezéseket, hanem tiszt-

viselők, akik a maguk életviszonyaihoz akarják alakítani a szélesebb néprétegek eltérő érdekeit. Ezért volna szükséges a vámpolitikai központ, mely minden modern állam vámrendszerének az alapja.

Az Uj Kelet kezdeményezésére a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara nagyarányú akciót akar indítani az egész vámrendszer szakkerü átmozgására. A kamara rövidesen sorozatos gyűléseket fog összehívni, melyeken az egyes kereskedelmi és ipari ágak reprezentánsai meg fogják tenni

a szükséges módosításokra vonatkozó javaslatokat,

melyeket azután a kormányhoz fognak továbbítani. Ettől az akciótól függetlenül a gazdasági élet egyes ágai a maguk körén belül is akciót indítanak a mai vámrendszer gyökeres megváltoztatása érdekében. Fatermelők körében az a feltogás, hogy a Faegyesületnek is külön akciót kell indítania a maga hatalmas apparátusával a Magyarország felé gravitáló faexport fuvardíjainak és vámilletékeinek lényeges csökkentésére. A román faiparnak ugyanis szüksége van a kormány komoly támogatására, hogy elbírja a cseh faipar egyre nagyobb tért hódító versenyét. Az erővalutájú Kelet felé gravitáló román faexport, melynek nincs komoly konkurenciája, inkább elbírja a magas vámilletéket ket és a telemtelt CFR.-tarifát.

Szeszpanama miatt lemond a cseh szenátus elnöke

Három miniszter a vizsgálóbizottságban. Uj választások előtt

(Prága, jan. 23. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A politikai életnek nagy szenzációja, amely újévkor pattant ki, lassankint minden részletében nyilvánvalóvá lesz. Újévkor tudvalevőleg a cseh köztársaság elnöke, Jan Masaryk nem volt hajlandó fogadni az üdvözlők sorában Prasek Károlyt, a csehszlovák szenátus elnökét. E súlyos tény okát mindenki tudta: Prasek ugyanis bele volt keverve egy szövevényes spirituszpanamába és újévkor, de azóta sem tisztázta magát a vádak alól. A botrány hullámai az utóbbi napokban mind magasabbra törtek és nyilvánosságra jutott, de eddig ellenőrizhetetlen hírek szerint maga a szocialista párt is részesedett a spirituszpanama pénzeiből.

Allítólag 33 millió cseh korona sáppézt került kiosztásra és e pénzből másfélmilliót a szocialisták is kaptak „Louvre” nevű mozijuk felsegélyezésére. A panamapénzeket egy Nebelac nevű ügynök közvetítette volna.

Svehla miniszterelnök javaslatára az agrárpárt, amelynek Prasek is tagja, bizottságot alakított. Ez felszólította Praseket az elnöki tisztségről

megparancsolta a házasságot. A vőlegény menyasszonyának ujjára huzta a gyűrűt: azonnal körülcsavargatták selyemszalaggal, mert senki-nek se szabad a gyűrűt a nászészaka után való reggeigi látni. Behozták a pohár bort, — a rabbi rövid imádságot mondott fölötta és megittatta belőle a menyasszonyt és vőlegényt. Akkor aztán a poharat a vőlegény lába elé tették, aki széttiporta, annak jeléül, hogy valamint ez a pohár soha többé egésszé nem csinálható, azonképen a házasságban egyesültek is soha szét ne választassanak.

A mély és áhítatos csöndet most aztán zajos szerencsekívánatok és a kürtök, trombiták felujongó hangja törte meg. Az ujonnan rokonult családok összeültek és együttesen ölegették az újdonsült házasságokat. Ragyogóvidám serege volt ez a diadalmasan boldog embereknek.

A boldogságos lakománál, ahol az öregebbek újraélték mulott fiatalágukat és jókedvű fesztelenséggel csintalankodtak a piruló menyasszonnyal valamint a boldogan mosolygó vőlegénnyel, miközben a fiatalág hangos ujon-gással, mintha mámorba akarta volna szédíteni saját titkos vágyózkodásait, — Jákob ottan ült, nagybátyja a legkisebb lányával szemben, azzal, akit még kicsiny gyerekkorában odahaza tanítgatott. A lány úgy ült ottan, halovány, finom arcával és azokkal az okos fekete szemekkel, amelyek kíváncsi részvétellel pihentek Jákobon, mintha arcán nyomát keresné annak a boldogságnak, amelyet a keresztény lány nyújtott neki.

Jákob furesán érezte magát. A forró napon tett megerőltető ut és a magábafojtott fájdalom kimerítették minden testi erejét és lelkének beteges erőt adtak. Teste abban az állapotban volt, amelyben az érzékek csak lustán és vonakodva reagálnak, a szem csak ködösen lát és a hangok, mintha távoli úrból hatolnának a fülébe.

(Folyt. köv.)

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Ááron Goldschmidt

Mikor elváltak, még egy pillanatig keserű mosolygással nézett utána, aztán könyekbe tört ki. De csakhamar újra megszárogatta szemét, belelélegzett zsebkendőjébe, hogy a sírás nyomait eltüntesse és bement a társasághoz.

Márkusnál az ünnepélyesen feldiszitett lakoszobában minchára gyülekeztek a férfiak. Az asszonyok egy másik szobában a menyasszony körül foglalatzkodtak.

Az istentisztelet mindjárt kezdődni fog, Márkust már csak az késleltette, hogy feleségének az összes kötelező szabályokat újból jól az emlékezetébe véste.

— Jól van-e rendezve a haja, az ezüst-pánt jól van-e a fején, jól arcához borítja-e a fát, hogy ne lehessen ráosmerni? — kérdezte és közben egy sarokba vonta a feleségét.

— Minden rendben van, — válaszolt az asszony türelmetlenül — csak kezd már egyszer meg a minchát.

— De kedvesem, olyan közönyös vagy, hogy szinte félek. Valahogy hibát ne csináljunk a dologban! Gondold meg, nem mindennap esik meg az emberrel, hogy lányát férjhez adja.

Felesége hirtelenül megökte és szemével az ajtó felé pislogott.

— Jákob! Az unokaöcsém! — kiáltott Márkus elcsudálkozón, hogy arrafelé fordult. — No ugye, látod, — mondotta aztán és nagy buzgalommal fordult vissza feleségéhez — én mindig is úgy hittem! A szívében mégis csak zsidó maradt.

— Milyen rossz színben van! — mondotta az asszony.

— Szegény fiu! A gójok biztosan nem rózsalevelekre vetik az ágát! Azt mondom neked, hogy sokkal okosabb lett volna tőle, ha a mi Mariskánkba szeretett volna bele

— Márkus! A nap mindjárt alászáll. Akarsz még valamit tőlem?

— Nos, — isten nevében! Ha valami hiba történik, te leszel az oka... Sokért nem adom, hogy mégis eljött.

Odament Jákobhoz, barátságosan köszöntötte, aztán megadta a jelt az imádkozásra.

Mindannyian kalappal födték be fejüket és mély meghajlással állottak oda, a láthatatlan Isten elé, kelet felé. Mélységes csönd borult a szobára, közben a férfiak halk imákat és áldásmodatokat suttoztak. A hanyatló délutáni nap beszórtá sugarait a szemben levő ablakon, hogy olyanok voltak, mint valami templom festett ablaktáblái. Lány ragyogás ömlött el a kicsiny községen.

Amikor befejezték a minchát, — a vőlegény sómér¹⁾-ja bement a nők szobájába és átnyújtotta a menyasszonynak a vőlegény ajándékait: egy pár harisnyát, két pár cipellőt, egy selyemruhát és egy imádságos könyvet. Közvetlenül ez után megérkeztek a menyasszony ajándékai is a vőlegény részére: egy teflinzacskó, egy talisz, amelybe imádkozás közben burkolja magát és egy fehér lentalár, a kitli, amelyben a nagy engesztelések napján imádkozik és melyben majdan sirba fogják fektetni²⁾.

Most aztán kürtnek hangja harsant és megnyílt a nagy teremhez vezető ajtó. A férfiak párosával követték a vőlegényt és a chuppa alá sorakoztak. Akkor aztán a nők vonultak be hosszú menetben a menyasszonnyal és a trombiták nászindulójának ütemére háromszor körbevezették a vőlegény körül³⁾ és csak úgy állították oldala mellé.

A rabbi jött, a menyezet alá állott, ünnepeges imát mondott: dicsérte istent, aki

¹⁾ Sómér: öriző. A vőlegény mellé beosztott férfi. Helyi szokás.

²⁾ A jegyespár ajándékküldése általánosban elterjedt szokás. A vőlegény ajándéka ékszer, vagy ruha, a menyasszony ajándéka mindig egy talisz és kitli.

³⁾ Helyi népszokás.

való lemondás a lemondásra, tené a pártot koalíciót is rökben megzetet csak uj

A kom agrárpártot, ből nem kev kapott agitác pénzelték nag

Szomba főlészólitották visszalépésre. kodott az áll ségtől való három minisz és Hodzsa M

Aggmenh

A Poale Ce biz

(Koloz tőjától.) Feb iparosok „Pó ujtó évi köz sület életébe kat jelent ez erős tempóba

A jel lete alatt teg vonatkozó ja sület elnökér A határozat kót, ujra jel kialakult né elé tüztöt fe lenül kívánat ménék tekir élete a mai nésmentesen

Fáradh nagy áldozat fennállása ót rendes medr az egymásra honosult me nagyobb sz gramjának menház létes

Tudju dagok hagyja köszönhetik helyütt a hitl képtelen, sze egészséges, j a zsidó ipar gára. A legt aggmenházak szabb életpál hogy élete a pénzén, vagy velt gyermek

A kis tudja gyerm magát a fizi élemedett ko tartani. De ha ezek a d eltöltött élet rákényszerül ilyen ember nést arra az

Ez a r iparoságot, munkaprogra folytatja.

A jelő tárost, Go Egyben elha nak: házgon bizottságot. az iparosok Schwartz M erőkkel fogja

Mexikóban

Washi két löszert s mokból érke ségi kormány lyét az orszá városába szá

zonyaihoz akarják al-
gerek eltérő érdekeit.
politikai központ, mely
ndszerének az alapja.
vezésére a kolozsvári
agyaranyu akciót akar
er szaksterü átdolgo-
sorozatos gyűléseket
egyes kereskedelmi és
fogják tenni

ra vonatkozó ja-
t,
z fognak továbbítani.
a gazdasági élet egyes
is akciót indítanak a
egváltoztatása érdeké-
a feltogás, hogy a
t kell indítania a
a Magyarország felé
k és vámillétékeinek
nán fajpárnak ugyanis
omoly támogatására,
yre nagyobb tért hó-
ju Kelet felé gravi-
nines komoly kon-
magas vámillétéket

Lemond a cseh elnöke

tságban. Uj választ-
Kelet tudósítójától.)
ációja, amely újévkor
részletében nyilván-
leg a cseh köztársá-
m volt hajlandó fo-
fások Károlyt, a cseh-
nyos tény okát min-
bele volt keverve egy
és újévkor, de azóta
alál. A botrány hul-
nd magasabbra törtek
ddig ellenőrizhetlen
a párt is részesegett

korona sáppézn ke-
nástélmilliót a szo-
nevű mozijuk fel-
zketek egy Nebelac
na.

javaslatára az agrár-
a bizottságot alaki-
az elnöki tisztségről

A völegény meny-
gyűrűt: azonnal
alaggal, mert senki-
a nászéjszaka után
ák a pohár bort, —
mondott fölötta és
zonty és völegényt.
a völegény lába elé
k jelétül, hogy va-
többé egészse nem
asságban egyesültek
nak.

öndet most aztán
s a kürtök, trombi-
meg. Az ujonnan
eztek és együttesen
ázásokat. Ragyogó-
adalmasan boldog

nál, ahol az öregeb-
águkat és jókedvü
ak a piruló meny-
logon mosolygó vö-
ság hangos ujon-
arta volna szédíteni
— Jákob ottan
lányával szemben,
rekkorában odahaza
t ottan, halovány,
z okos fekete sze-
részvéttel pihentek
mát keresné annak
keresztény lány

magát. A forró na-
a magábafojtott
en testi erejét és
Teste abban az
z érzékek csak lus-
a szem csak kö-
ntha távoli úrból
(Folyt. köv.)

való lemondásra. Prasek maga nehezen hajlandó a lemondásra, mert ezzel a lépésével lezüllesztene a pártot. A botrány különben a kormánykoalíciót is robbantással fenyegeti és politikai körökben meg vannak győződve róla, hogy a helyzetet csak új választásokkal lehet majd tisztázni.

A kommunisták lapja különben leleplezi az agrárpártot, amely a Prasek-féle panamapénzekből nem kevesebb mint 23 millió cseh koronát kapott agitációs célokra. A pénzből a párt lapjait pénzelték nagyon bőkezűn.

Szombaton a vizsgálóbizottság ülésén ismét felszólították Praseket az elnöki tisztségtől való visszalépésre. Ezuttal a pártvezér már nem ragaszkodott az állásához és **kilátásba helyezte az elnökségtől való lemondását.** A bizottság tagjai között három miniszter foglal helyet: Malypetr, Udrzal és Hodzsa Milán.

Aggmenházat létesítenek a kolozsvári zsidó iparosok

A Poale Cedek tisztújító közgyűlése. A jelölőbizottság elkészült munkájával

(Kolozsvár, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Február harmadikán a kolozsvári zsidó iparosok „Poale Cedek“ egyesülete rendes tisztújító évi közgyűlést fogja megtartani. Az egyesület életében új fejlődési lehetőségeket és új utakat jelent ez a közgyűlés, amelynek előkészítése erős tempóban folyik.

A jelölőbizottság Czerjék Herman elnöke alatt tegnap ülést tartott, amelyen a jelölésre vonatkozó javaslatokat tárgyalták meg és az egyesület elnökeire vonatkozólag egyhangulag határoztak. A határozat szerint Janovitz Gézá, a mostani elnököt, újra jelölték. Megválasztatása, a bizottságban kialakult nézet szerint, ha az egyesület a maga elé tűzött feladatokat meg akarja valósítani, feltétlenül kívánatos. A bizottság Janovitz Géza érdemének tekint, hogy a „Poale Cedek“ gazdasági élete a mai nehéz viszonyok közepette is zökkenésmentesen stabilizálódott.

Fáradhatatlan munkával, szívós kitartással és nagy áldozatkészséggel lehet csak az együletet, amely fennállása óta anyagi bajokkal küzdött, a fejlődés rendes medrére terelni. Az egyesületben a segítség, az egymásrautaltak segélyezésének tiszta szelleme honosult meg és erre a szellemre a jövőben annál nagyobb szükség lesz, minthogy az egyület programjának egyik sarkalatos követelését, az **aggmenház létesítését feltétlenül keresztül akarják vinni.**

Tudjuk, a zsidó aggmenházak leginkább gazdaságok hagyatékának és különböző alapítványoknak köszönhetik létrejöttüket és fennállásukat. Több helyütt a hitközségek gondoskodnak elaggott, munkaképtelen, szegénysorsu tagjaikról. Itt Kolozsváron egészséges, józan érzékkel és zsidó szívre vallón, a zsidó iparosság vállalta ezt a szép feladatot magára. A legtöbbször kisiparos rendjéből való az aggmenházak lakói. A kereskedő rendszerint hosszabb életpályán tud magának gyűjteni annyit, hogy élete alkonyán, vagy a saját megtakarított pénzen, vagy pedig könnyebb életlehetőségekre nevelt gyermekei támogatásából élhessen.

A kisiparos azonban a legtrikább esetben tudja gyermekeit vagyonszerző pályára nevelni, őt magát a fizikai munka annyira igénybe veszi, hogy élemedett korában már képtelen saját magát is eltartani. De szégyene lenne a zsidó társadalomnak, ha ezek a derék, dolgozó emberek egy munkában eltöltött élet után könyöradományokra lennének rákényszerülve. Intézményesen kell biztosítani az ilyen emberek számára a gondnélküliséget és pihenést arra az időre, amikor kimerültek.

Ez a megfontolás vezette a kolozsvári zsidó iparosságot, amikor elhatározta, hogy a jövő év munkaprogramját az aggmenház felállítására jegyében folytatja.

A jelölőbizottság alelnöke az eddigi pénztárost, **Goldberger Kálmán** férfinabot jelölte. Egyben elhatározta, hogy két új tisztséget kreálnak: házgondnokokat és öt tagból álló fegyelmi bizottságot. A templombizottság elnöke továbbra is az iparosok előtt nagy népszerűségnek örvendő **Schwartz Márton** marad. A választmányt új, aktív erővel fogják átszervezni.

Mexikóban lefoglaltak két amerikai löszervonatot

Washington, január 23. A mexikói felkelők két löszert szállító vonatot, mely az Egyesült-Államokból érkezett, lefoglaltak. Hír szerint a szövetségi kormány szökni készül Mexikóból és székelyvót az ország belsejébe, St. Louis vagy Poios városába szándékozik áttenni.

Poincarét megbuktatja a frank zuhanása

Döntőbírótság elé viszik a pfalzi kérdést. A szakértői bizottság meghallgatta a német birodalmi bank elnökét. Február tizedikén összeül a Reichstag

(Páris, jan. 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A jövátéti bizottság első szakértői albizottsága Schacht német delegátus meghallgatása után elhatározta, szükségesnek tartja, hogy Németország aranyjegybancot alapítson. A bizottság azon a nézeten van, hogy a birodalmi bank elnöke által kifejtett tervek legnagyobb része haszonnal értékesíthető. A bizottság nagyon meg volt elégedve Schacht előadásával s azt a nézetét fejezte ki, hogy az aranyjegybanc hasznát hajtó tevékenységének szükséges **alapfeltétele a külföldi segítség.**

Páris, január 23. Poincaré tegnap tárgyalta a párisi angol nagykövettel és javasolta, hogy a pfalzi szeparatizmus ügyét terjesszék a hágai döntőbírótság elé. Valószínű, hogy Anglia elfogadja ezt a tervet.

Macdonald megalakította kormányát

Már nehézségeket támasztanak a munkáskabinetnek. A liberálisok támogatásának feltételei. Baldwin pártja fél a szocializmustól

(London, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Macdonald tegnap Thomas és Clynes kíséretében a Buckingham-palotába ment. A király azonnal kihallgatáson fogadta és megbizta a kabinetalakítással. Macdonald vállalta a megbízást és még a mai nap folyamán megalakítja kormányát. Sőt a „Times“ teljesen megbízható információ alapján már le is közli a munkáspárti kabinet teljes névsorát. A lista szerint Ramsay Macdonald miniszterelnök és külügyminiszter, Clynes főpecsétőr, lord Parmore lordkancellár, Snowden kincstári kancellár lesz. A többi tárcát a következőképen osztják ki: Henderson belügyi, Thomas hadügyi, lord Haldane tengerészeti, Sidney Webb munkaügyi, Withley közegészségügyi, Trevellian közoktatásügyi, Robert közlelemzési miniszter, a kereskedelemügyi hivatal elnöke Greenwood, postavezérigazgató Hartsome, skót államtitkár Adamson, helyettes államtitkár Thompson hadosztályparancsnok.

Más verzió szerint az új kormány tagjai a következők lennének: Macdonald miniszterelnök és külügyminiszter, Clynes titkos pecsétőr, az alsóház vezére, lord Parmor, a titkos tanács lordelnöke, Haldane viscount lordkancellár, Snowden kincstári kancellár, Thomas gyarmatügyi-, Henderson bel-, Wals hadügyi-, Sidney indiai-, Thomson repülésügyi miniszter, Chels-

Páris, január 23. Parlamenti körökben számolnak azzal az eshetőséggel, hogy a frank zuhanása miatt a kormány kisebbségben marad a kamarában. Senki sem kételkedik abban, hogy az ez esetben lemondani kényszerült

Poincarét újra megbízzák a kormányalakítással.

A „Petit Parisien“ annak a véleményének ad kifejezést, hogy Poincarét azért sem szabad megbuktatni, mert eltávolítását a németek diadalujongással fogadnák.

Berlin, január 23. A birodalmi gyűlés előreláthatólag február tizedikén ismét összeül. A kormánynak az a felfogása, hogy ez a végső terminus, ameddig a Reichstag elnapolhatja magát, mert a felhatalmazási törvény tizenötödikén lejár.

ford, az admirális első lordja, Sidney Webb kereskedelemügyi-, Whitley egészségügyi, Noel Buxton földművelésügyi-, Treveron közoktatásügyi-, Thomas Shaw közmunkaügyi miniszter, Adamson skóciai államtitkár, Wedgewood ezredes pedig a lancasteri hercegség kancellárja.

A liberálisok most már feltételekhez kötik támogatásukat.

Lapjaik szerint a párt a munkáskormányt addig fogja támogatni, míg intézkedései a liberális tradíciót és politikát nem sértik és míg nem akarják a szocializmust megvalósítani. A közeljövő legnagyobb kérdése a választójogi reform, amelyet a munkáspártnak, mint harmadik parlamenti pártnak előnyomulása tesz szükségessé.

Sir Kingley Good konzervatív képviselő mozgalmat indított, hogy az alsóház összeülése után

bizalmatlansági indítványt terjesszenek be Macdonald ellen.

Az indítvány szerint a parlament olyan kormányt iránt, mely az angol választóknak még harmadrészt sem számítja hívei közé, nincsen bizalommal, annál kevésbé, mert a kormány a szocializmusra esküszik s ezért képtelen arra, hogy az országot a polgárok többségének kívánsága szerint kormányozza.

Lenin meghalt

Hivatalos táviratok Lenin haláláról. Oroszországban proklamációkban jelentették be Lenin halálát. Nyolc nap múlva választják meg utódját. Trockij súlyos betegen fekszik. Lenin élete és pályája

(London, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A londoni szovjetdelegáció távirati értesítést kapott Moszkvából, amely szerint **Lenin január 21-én a Moszkva melletti Gorkiban meghalt.** A hír valódisága nem lehet kétséges, mivel ugyanilyen táviratot kapott a párisi, berlini és római szovjetdelegáció is.

Ma délelőtt az angol külügyminisztérium Csicserin aláírásával hivatalos táviratot kapott Moszkvából, amely megerősíti **Lenin halálának a hírét.**

Hivatalos jelentések Lenin haláláról

A Havas távirati ügynökség közli a moszkvai kormány kommunikéjét Lenin haláláról. Az orvosok jelentése szerint a beteg lélegzetvétele délután hat órakor akadozni kezdett, Lenin öntudatát elvesztette és nagy gyengeség vett rajta erőt. **Negyed-hétkor a légzési centrum hűdésének tünetei közt meghalt.** Halála után az orvosok holttestét felboncolták és megállapították, hogy a halál közvetlen oka a fehér agytekervény véredényében támadt friss vérzés.

Lenin haláláról a moszkvai kormány a következő jelentést adta ki: „Lenin nincs már köztünk, műve azonban rendületlenül megmarad. A szovjetkormány folytatni fogja művét és továbbra is az általa megjelölt uton halad.“

A kommunista internacionale végrehajtó bizottsága pedig valamennyi osztályához felhívást intézett a következő tartalommal:

„A nemzetközi proletariátust ma érte a legnagyobb veszteség Marx halála óta. Le a kálappal a munkásosztály mesterének friss sirja előtt.

A nemzetközi proletárság tudja, hogy mily sokat vesztett Lenin halálával. A kommunista internacionale vállvetve fogják folytatni a munkát abban a szellemben, amelyet Lenin hagyott örökül.“

Lenin utóda

Moszkvai távirat szerint nyolc napon belül összeül a szövetségi kongresszus, hogy Lenin utódját megválassza.

Lenint betegségének ideje alatt gazdasági ügyekben Piko, politikai ügyekben pedig Kamenev helyettesítette. Jól értesült körökben úgy tudják, hogy a küszöbön levő elhatározásokban **Trockij nem vesz aktív részt, mert Moszkvától távol, súlyos betegen fekszik.**

Lenin temetése szombaton lesz. A holttestet Moszkvába viszik és nyilvánosan felravatalozzák, hogy az egész lakosság megtekinthesse. A szovjetkormány nemzeti gyászt rendelt el s Oroszországban hat napra eltöltött minden nyilvános mulatságot.

Washington, jan. 23. Diplomáciai forrásból származó értesülés szerint Lenin halálával az Egyesült-Államoknak politikája Oroszországgal szemben nem változik, ha a viszonyok nem változnak meg Oroszországban.

Lenin élete

Lenin, valódi nevén Vladimir Uljanov Iljits, 1870 április 10-én született a Volga-menti Szimbirszkben. Régi orosz kismemesi családból származott, atyja az egyik szimbirszki elemi iskola igazgatója volt. A gimnáziumi tanulmányait Szimbirszkben végezte el. Gimnáziumi tanulmányai elvégzése után mérnöki pályára készült és a kazáni műegyetemre iratkozott be. A múlt évszázad nyolc-

Báliruhákat minden árnyalatban fest, tisztít Czink

vanás éveinek forrongó orosz levegője magával ragadta Vladimir Uljanovot is, aki belevetett magát az orosz diákság radikális mozgalmaiba. Annak idején a forrongás állapotában, még nem körvonalozta pontosan elveit és egyforma szenvedéllyel látogatta a különböző iránylatú forradalmi egyesületek gyűléseit. Forradalmi szerepe és az egyetem falain belül tartott agitációs beszédei miatt csakhamar ösztöndíjra került az egyetem törvényeivel. Kizárják az egyetemről.

A kizárás életének egyik legfájdalmasabb eseménye időpontjával esett össze. 1870-ben ugyanis kivégzik bátyját, akinek nagy része volt a III. Sándor cár ellen irányuló merénylet előkészítésében. Bátyjának halála végleg megszabta Lenin életútját. A szibériai Kazánból Szentpétervárra költözik, egyetemi tanulmányait végleg abba hagyja és teljes munkaképességét a forradalmi mozgalmak ügyének szenteli. Orosz forradalmi szokás szerint álneven szerepelt, ekkor vette fel a Lenin nevet. Fanatikusan híve lesz a marxista doktrínának és rövid idő múlva az orosz szocialista mozgalmak egyik legképzettebb teoretikusa lett. 1900-ban lázító beszédei miatt letartóztatták és Szibériába száműzték, ahonnan sikerült Svájcba szöknie. Ott barátaival együtt „Iskra” (Szikra) címen szocialista lapot szerkesztett.

A maximalisták élen

1902-ben Párisba költözött át, ahol az emigráns orosz forradalmárok egyik vezére lett. Ebben az évben a forradalmi röpiratok ösztönét szerkeszti meg, amelyekkel rejtékutakon egész Oroszországot elárasztotta és így orosz forradalmi körökben egyre népszerűbb lett a neve. A következő évben kettészakadt az orosz szocialista párt, a mensevikiekre (minimalisták) és bolsevikiekre (maximalisták). A pártszakadást a külföldre emigrált orosz szocialisták is végrehajtották. Lenin habozás nélkül a maximalistákhoz csatlakozott és lázas agitációs munkába kezdett, hogy az emigránsokat a baloldali mozgalom céljaira nyerve meg. Agitációs munkája miatt az oroszországi bolsevikiek is vezérüknek tekintették és Lenin 1905-ben hazatért Oroszországba, hogy a bolsevik mozgalom tényleges vezetését átvegye.

Oroszországban nem vett részt a párt gyakorlati akcióiban, csak teoretikus munkát fejtett ki. Ekkor jelölte ki a párt taktikájának követendő útját. A nevével elnevezett leninizmus elméletében gyökeresen szakít a parlamentárizmus elvével és a direkt akciót sürgeti.

Az orosz rendőrség nem sokáig tűrte Lenin forradalmi szereplését. Lenin letartóztatásának veszélye elől 1907-ben újra külföldre menekül, ahol szabadon folytatja forradalmi tevékenységét.

Ismét Péterváron

A háború alatt Lenin a béketörekvések szolgálatába állította erejét. Felkereste a különböző államok szocialista vezetőit, hogy őket béketörekvéseinek céljaira megnyerje. Így került el Budapestre is, ahol Migray József látta vendégül.

A német kormány abban a hitben, hogy Lenin pacifista törekvéseivel szíjjelzüllesztetheti az orosz hadsereget, az első orosz forradalom küszöbén Lenint lezárta vagonban Oroszországba csempészte. A forradalmi hangulatban tobzó Pétervári óriási lelkesedéssel fogadta Lenint. Ettől az időponttól kezdve Lenin ténylegesen is a bolsevista mozgalom élére áll és Trockijjal együtt hozzákézd a szovjetek megszervezéséhez. Kezdetben vonakodik bármilyen hivatalos színezetű szerepet játszani és a munkástanács elnökségét is átengedi a georgiai Cseidzének. De a valódi mozgató ő és fáradszótlanul dolgozik célja érdekében. Főhadiszállását egy arisztokrata palotájában üti fel. A palotának balkonjáról Lenin szinte naponta tart beszédet a tömegnek, amely belefáradt a háborúba. Lassanként a tömegek megismerik és tekintélye szinte misztikus. Lenin a lelke a bolsevista pártjának. A kivitelen ugyan az első hely Trockijt illeti, aki igazi megalapítója és szervezője a vörös gárdának, a későbbi vörös hadsereg alapjának, de Lenin volt az, ki az irányelveket megállapította.

A hatalomért

A bolsevisták agitációja egyre nagyobb tért hódított a politikailag és gazdaságilag szétszűllött országban. A kormány erélyes eljárásra határozza magát és a bolsevisták vezetőit, köztük Lenint és Trockijt is a Péter-Pál-erőd kazamatáiba zárja. A Lvov-kabinet azonban nem tudta kihasználni a győzelmet. A közhangulat nyomása alatt nemsokára szabadon engedték az elfogott vezetőket, a bolsevista vezetés ismét megerősödött és valóságos parancsokat küldött a kormánynak. Kerenszki tehetetlensége kitűnő alkalmakat adott, a közte és

a tábornokai között keletkezett szakadás pedig a kormányt minden tényleges erőttől megfosztotta. A háborúba belefáradt nép Trockijban kezdte látni megmentőjét és a bolsevistáknak tulajdonképpen meg is került sok fáradságába Kerenszkit elűzni és a hatalmat kezükbe ragadni.

Oroszország élen

Az 1917-iki bolsevik forradalom óta Lenin mint a népbiztosok tanácsának elnöke a forradalmi Oroszország élére került. Ezt a pozícióját a jobb- és baloldali forradalmak pergőtüzében egészen halála napjáig megtartotta. Ő volt az, aki először belátta, hogy a merev kommunista-rendszer előbb-utóbb végromlásba taszítja az országot és ezért egy új gazdasági politika alapját vetette meg, amely tért enged a tőkének és az egyéni kezdeményezésnek is. A szakadatlan munka és idegizgalom azonban teljesen aláásta egészségét, agyszélhűdés érte és az utóbbi évben betegsége miatt alig tudott résztvenni a közügyekben.

Milyennek képzei egy zsidó gazda az erdélyiek palesztinai kolóniáját?

Az erdélyi Palesztinahivatal egy levelet bocsátott rendelkezésünkre. Egyszerű ember nemes igyekeve árad e sorokból: kijutni Palesztinába minden akadályon át, tekintet nélkül az előrehaladott életkorra, tekintet nélkül a beteges asszonyra. „Nem riaszt vissza, — mondja a levélíró — hogy dolgozni kell ott a nagy melegben, ehhez én gyerekkorom óta hozzá vagyok szokva. Nincsenek csak apró gyerekeim. A nagyobbik leánykám 11 éves, a fiacskám öt éves, a legkisebb gyermekem két és fél éves. A feleségem tüdőcsúszurutos, de biztos információim vannak, hogy Palesztinában bizonyára kigyógyulna.” Farkas Sámuel már kirajzolta magának az életet az erdélyiek palesztinai kolóniáján és leveleiben így írja le elképzeléseit:

„Nem az állati erő a fő a gazdálkodásban, hanem a gyakorlat, nem is szabad folyton napról-napra dolgozni az embernek nehéz fizikai munkát, hanem úgy néha elméletileg is kell hogy szórakozzék, így nyeri a gazdag tapasztalásokat. Tehát kezdem az elméletet, ahogy én elképzelem:

A közárvári Weintraub átszól a szomszédjának:

— Nézzé csak szomszéd, Fleissig Biharból pár napja érkezett, alig hogy megpihent, már hozzá is fogott egy munkással a faházat felépíteni.

A szomszéd feleli:

— Ugy van, pedig egyedül van, apró még a családja. De látszik rajta, hogy szorgalmas.

Később pár héttel a kolonisták egymás között beszélgetnek:

— Láttam már szomszéd a bihari Fleissig tengerijét?

— Láttam.

— Mit szól hozzá? Én nem tudom mit csinált, de gyönyörűen fejlődik, pedig csak egy hete, hogy kibujt a földből.

— Várjon csak, megkérdezem tőle — mondja az egyik.

Erre mind szó nélkül felkerekedik és átmennek Fleissighez.

— Ugyan kedves Testvér, mit csinált, hogy olyan szépen fejlődik a tengerije?

Megmagyarázza:

— Amikor leszántom a földet, jól megboronálom és bizonyos ideig pihenni hagyom. Husz éve így csinálom, véletlenül jöttem erre a tapasztalatra és soha nem csalt meg.

— Amikor a föld bizonyos ideig leülepedett, a magammal hozott tengeri vetőgéppel vetek, amely a magot nedves földre teszi le s mivel a gép csöve a földet meghasította, ott a föld puhán marad és így a mag hamarosan kibúvik a földből és erős növénynek indul.

— Na ezt igazán nem tudtuk ezideig — felelte. — Hát nekünk jövőre majd ideadja-e a gépét, hogy mi is ezzel vessünk?

— Itt van, de ha valaki óhajtja, készítek én ugyanilyet.

— Hát talán csak nem Ön készítette ezt is?

— De bizony én készítettem. — Én is szeretnék egyet, — mondja egyik is, másik is. — Megfizetünk érte.

Fleissig mondja:

— Pénzért nem csinálom, mert arra mindnyá-

junknak szüksége van, de ha munkával kiségitenék, szívesen fogadom.

Fleissig egy őszi napon, amikor a buza alá végzi a szántást, a harmadik szomszédától áthallatszik, amint bosszankodva nógatja lovait, hangosan motyog magában, hogy ő nem tudja mi van az ekéjével, de lovai teljesen ki vannak főve az erős húzástól. Erre Fleissig átmege és kérdi, mi a baj. Miután a baj okát megtudja, alaposan megnézi az ekét és látja, hogy hetes eke, mely nem való csakis muraközi lónak, vagy erős ökröknek, vagy könnyű homokföldre. Kérdi a szomszéd:

— Hát melyik felel meg nekünk?

— A kis hatos eke, mert könnyű és jó munkát végez keményebb talajban is.

Farkas egy őszi napon az olvasókörben felszólítja a fiatalokat, hogy szedjenek fűzvezzőt, megtanítja őket a kosárfonásra. Igaz, csak egyszerű házi- és gyümölcskosárra, de idővel a gyakorlat produkál finomabbat is. Egy alkalommal megtanítja őket arra is, hogy kell egy-egy letörtött alkatrészt a szekeren ujjal pótolni. Ajánlom, hogy a kivándorlók vigyenek magukkal akácmagot is, kitűnő szerszámát ad 6—8 év elteltével, nagyon hamar növekszik a fája, ahol szereti a talajt, csak vízenyős talaj ne legyen.)

Tavasszal Farkas a buzáját boronálja. Kérdik tőle, mire jó ez? — Azt feleli, ez annyit használ a buzának, mint a kapálás a tengerinek, vagy krumplinak. Pár hét múlva a fogasolt buza sokkal dúsabban fejlődik, mint a fogasolatlan.

Néhány év múlva általános a panasz, hogy az almafák tele vannak vértetűvel. Csodálkoznak az új betegségen. Farkas megmagyarázza, hogy bizony ezt az új kolonisták cipelték be az almáik és körtefa palántákkal. Aki gyümölcsfa-dugványokat kivisz, vigyázzon, hogy gomba- és féregmentes legyen, mert másként hiábavaló lesz minden fáradozása.

Farkas Sámuel (Vedresábrány)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

R. Ármin, Vulcan. 1. Magánaton egyetlen kisebbségi iskolában sem lehet érettségit tenni. 2. A budapesti bizonyítványokat egyelőre nem lehet nosztrifikálni, mert Magyarországon sem ismerik el a romániai bizonyítványokat. 3. Levél ment.

M. Marcusi, Szászrégen. A kívánt darabot valószínűleg megkapja az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetségnél, de más előadható egyfelvonásost okvetlenül. Irjon tehát: Calea Regele Ferdinand 48. címre.

P. I. Nagykároly. Versét nem tartjuk célszerűnek leközzölni, mert Erdélyben ma még alig értenek héberül. Egyébként elég szép irás.

L. Dávid, Nagyszeben. Angol-magyar nyelvkönyv, mely magántanulásra alkalmas, csak a Schidló, melyet minden nagyobb könyvkereskedésben megkaphat.

K. M. Pécska. Okvetlenül kap amerikai vizumot a román kvóta terhére. Levélben bővebbet.

L. Lajos dr. Zsidó. Palesztinának két héber napilapja van: a jeruzsálemi „Doar Hajjom” és a Tel-Avivban megjelenő „Haaretz”. Mindkettőnek előfizetési díja három egyiptomi font egy évre. A hetilapok közül ismerjük a mizrachista „Hatór”, a „Kuntress” szocialista újságot, melyek Jeruzsálemben jelennek meg; Jaffában adják ki a „Happoel Hacair” szocialista heti lapot, míg Tel-Avivban jelenik meg a „Hasszáde” mezőgazdasági lap. Jeruzsálemben van egy szépirodalmi és tudományos havi folyóirat is, a „Hasiloch”. Ezeknek az előfizetési díjait azonban nem ismerjük.

A. Ignácz, Torda. Levélben válaszolunk. J. H. I. Bethlen. 1920-ban a lapok még nem közölték a világiac valutaárfolyamait s ezért csakis valamelyik budapesti nagybanktól tudhatja meg, hogy annak idején mennyivel jegyezték Zúrichben a magyar koronát.

Angol-görög szövetség készül?

Bukarest, január 23. Az „Adeverul” athéni jelentése szerint Anglia és Görögország között szövetségi szerződés van készülóban.

Februárban lesz a Hitler-puccs tárgyalása

München, jan. 23. Február tizenhét napján kezdik meg a Hitler-puccs vádlottai büntetőperének a tárgyalását. A tárgyalás Landsbergben lesz, ahol Hitlerék fogságban vannak. A tárgyalásnak Münchenben való megtartását azért állottak el, hogy tápot ne adjanak a Hitler-mozgalom feléledésének.

Csigatömlők minden méretben kaphatók ★ Grossmann Jenő Nagyvárad

Baross-utca 10. szám. Sürgőnycim: Grossmasin. — Telefonszám: 2-86

Az Uj K... Szerkeszt... Keleios... Az Uj K... Elfizet... Örománi... Nem

Nem

A városok... járdája... lelkiism... Azok a... utcákat... belesim... ják má... pénzsz... lopásig... kek, al... akaró s... társadal... hiszen o... és szorg... Sz

tének. E... emberba... a métel... dós. Ma... ez, a k... koznánk... fajtájáv... házi gy... K

van, ak... dort. Sz... szegény... és eleve... lokáloka... egy ska... egylejes... vagy ha... E

lozsvár... talán b... szükség... jelent n... faskatul... helyiség... sát mag... vonatra... fázós ki... hosszú... rohand... szomorú... megjele... kedő úg... H

dor és... radi ren... Ince Sá... nyú tra... kevés g... esetről... ták Kol... K

kás. Mé... rendőrs... rendőrs... jövőjét... hogy eb... volt haj... K

váradra... nem vol... In... árulni a... lásai a... Bukares... rumban... házak k... gyalását... viselői... den egy... formuláz

EGÉS... ZONG

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félévre 320 lei, egész évre 620 lei.
Romániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Nem árul többé gyufát a kis Ince Sándor...

A társadalomban sok a kétes elem, a nagyvárosokban sok a bizonytalan egzisztencia, az utcák járdája tele van velük. Igen sok esetben ennek a lelkiismeretlen, önző és szivtelen szülők az okai. Azok a gyermekek, akik esténként elárasztják az utcákat és „csak egy banit kérek” könyörgéssel belesimpaszkodnak a járóelőkbe, magukban hordják már a bűn csiráját, megismerik a könnyű pénzszerzés különféle módját, a koldulástól a lopásig pedig nagyon kicsi az út. Ezek a gyerekek, akik koldulásból tartják el dolgozni nem akaró szüleiket, nagyon ritka esetben lesznek a társadalom munkás, dolgos és szorgalmas tagjai, hiszen otthon egyáltalában nincs alkalmuk munkát és szorgalmat látni.

Szomorú fejezete ez a nagyvárosok történetének. Különböző intézményekkel, amelyek részint emberbarátiak, részint rendőriek, igyekeznek ennek a méltatlan végzetvétel. Sajnos, a betegség ragadós. Ma már nemcsak a nagyvárosnak problémája ez, a kisvárosé is. Alig van város, ahol ne találkoznánk ezekkel a gyerekekkel a legismertebb fajtájával: a kéregető-gyerekekkel, vagy a kis kávéházi gyufáárussal.

Kolozsváron kevés olyan kávéházbejáró ember van, aki ne ismerné a kis kélencéves Ince Sándort. Szép, barna gyerek, a tél hidege ellen csak szegényes rongyok védik, hallatlan élelmességgel és eleveleg járja be a kávéházakat, éjszakai lokálokat, alig van ember, aki ne vásárolna tőle egy skatulya gyufát és alig van ember, aki az egyleges gyufáért ne adna Ince Sándornak két, vagy három lejt.

Ez az Ince Sándor egy téli este eltűnt Kolozsvárról. Talán már hiányzott is törzsvevőinek, talán bosszankodva várták azok, akik napi gyufaszükségleteiket nála szerezték be, a kisfiu nem jelent meg piszkos kis kezében szorongatott gyufaskatulyákkal a kávéházak fényesen kivilágított helyiségeiben. Ince Sándor egy kis nyolcéves társát magával csalva felült a nagyváradai személyvonatra, az uton ijedten bujtak össze, mint két fázós kis veréb, amikor a vonat idegen tájakon, hosszú sötét alagutakon hatalmas hegyek mellett rohant el. Mire azonban eljött az este, Ince Sándor szomorú kis életének tulajdonképeni nappalja megjelent a nagyváradai kávéházakban és a kereskedő ügyességével kinálgatta segédjével portékáját:

— Gyufát tessék, urak, skatulyája egy lejt.

Hiába tette meg azonban az utat Ince Sándor és kis pajtása, a tréfát nem ismerő nagyváradai rendőrség elfogta őket. Hiába panaszkodott Ince Sándor, hiába mondta el kilenc évének szörnyű tragédiáját, hiába vázolta apjának dühét, ha kevés gyufát adott el, jegyzőkönyvet vettek fel az esetről és annak rendje-módja szerint hazatoloncolták Kolozsvárra.

Kolozsváron értesítették apját, aki gyári munkás. Még ugyanazon a napon megjelent atyja a rendőrségen és csaknem sirva kérte gyermekét. A rendőrség azonban, miután nem látta a gyermek jövőjét biztosítva és mert végét akart vetni annak, hogy ebből az emberpalántából bűn rügyezzék, nem volt hajlandó kiadni és javítóintézetben helyezte el.

Kis társát, akit Ince csábított magával Nagyváradra és akinek szökevényre semmi komolyabb oka nem volt, aggódó szüleinek visszaadták.

Ince Sándor tehát nem jön többé gyufát árulni a kávéházba...

— A közoktatásügyi miniszter tárgyalásai a kisebbségi egyházak képviselőivel. Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi minisztériumban ma délelőtt folytatták a kisebbségi egyházak képviselőivel a közoktatásügyi reform tárgyalását. A tanácskozás végén a kisebbségek képviselői néhány napig haladékot kértek, hogy minden egyes felekezet kívánságait részletesen megformulálhassák.

A fehér terror gyilkosságai a parlament előtt

Drózdly Győző szenzációs beszéde a magyar nemzetgyűlésen. Saly Endre betérjesztette Somogyi és Bacsó gyilkosainak névsorát. Bethlen miniszterelnök a londoni kölcsöntárgyalásokról

Budapest, január 23. Bethlen István gróf miniszterelnök nyilatkozatot adott a „Pesti Napló”-nak a magyar kölcsönről. Kijelentette, hogy a népszövetség szanalási tervét egyhangulag elfogadták s annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a jóvátételi bizottság legkésőbb tíz nap alatt meghozza végleges döntését. Biztosra veszi, hogy a szanalási tervet minden módosítás nélkül elfogadja a jóvátételi bizottság. Bethlen lehetetlennek tartja, hogy az utolsó pillanatban újabb nehézségek támadjanak. A pénzügyi tervezet rendelkezéseivel nagyjában egyetért, de természetesen, hogy

több kifogását kénytelen volt elejteni.

A pénzügyi tervben nincs meg konkrét formában mindaz, amit Magyarország kíván, de így is olyan eredményeket tartalmaz, melyeket az adott általános és különös viszonyok között Magyarország mint maximumot elérhetett. Londonban sikerült tisztáznia azt a kérdést is, Magyarország nem azért akarja ujjaépítését keresztülvinni, hogy kivonhassa magát a békeszerződésben vállalt kötelezettségei alól. Ennek kijelentése nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a szanalási tervben elősegítse a meg-egyezést.

Magyarországnak a kisanthoz való viszonyáról

Bethlen kijelentette, hogy ez a viszony már igen jó, de meg van győződve róla, hogy rövidesen barátságossá válhat. A londoni értekezlet hozzájárult ahhoz, hogy a politikai légkörbe világosság hatoljon be, sikerült bebizonyítania, hogy a magyar kormány csak egy célja van: a pénzügyek rendbehozatala, a szomszéd-államokkal való jóviszony fenntartása és az alkü szerződések teljesítése.

Bethlen végül londoni tartózkodása alatt

— Nedelcu Constantin királyi kihallgatáson. Bukarestből jelentik: A király tegnap kihallgatáson fogadta Nedelcu Constantint professzort, volt országgyűlési képviselőt, aki mint a bánáti határkiigazító bizottság tagja részletesen beszámolt az uralkodónak a belgrádi egyezményről és számos okmányal ismertette a bánáti kérdést. Az uralkodó nagy érdeklődéssel hallgatta végig az előadást és különösen élénken érdeklődött a legközelebb végbemenő átadások iránt. A király ez alkalommal kifejezést adott a Bánátnak november folyamán tett utazásán szerzett rendkívül kellemes impresszióiról.

— A mészárosok megfélembrezik a maximális árakat. Hosszas huzavona után Kolozsvár városi tanácsa, mint ismeretes, hétfőn megállapította a februári maximális árakat. Az ankkton azonban csak a vendéglősök és a kamara képviselője vett részt, míg a husiparosok véleményét nem kérték ki. Ezért a mészárosok megfélembrezik a husiparosok önkényes maximalizálását, mert nem tudják a húst a megállapított árakban kimérni.

Örömben, bánatban gondoljatok a Keren Kajemetre

— Mérsékelné fogják a vonatjártatokat. Bukarestből jelentik: A „Lupta” szerint a CFR. mozdonyainak tizenöt százaléka megsérült, a vasuti műhelyek pedig nem képesek ezeket megjavítani. Miután a pénzügyminiszter sem bocsát rendelkezésre elegendő alapot, valószínű, hogy a vonatjártatokat mérsékelné fogják.

— Letartóztatták a volt szegedi főispánt. Budapestről jelentik: A rendőrség ma a Tanító Bankja ügyében őrizetbe vette Wasek Ernő volt szegedi főispán-kormánybiztos ügyvédét. Kiderült, hogy a bank klienturáját főképen Wasek toborozta kisemberekből, tisztviselőkből és fővárosi alkalmazottakból.

— Nincs lakás. A kolozsvári lakáshivatalt napról-napra elárasztják a lakásigénylők. A hivatalban háromezer akta vár elintézésre, de a szükséges lakásokat nem lehet előteremteni, mert a városban nincs már olyan lakás, ahonnan egy-két szobát le ne foglaltak volna. Az utóbbi időben állami tisztviselők és katonatisztek részére háromszáz lakásra állítottak ki utalványt.

tett tapasztalatairól, a Magyarországgal szemben tanúsított érdeklődésről, valamint arról a szívélyességről beszélt, mellyel György király fogadta az audiencián.

London, január 23. A magyarügyi albizottság utolsó ülésén a kisanthant képviselője kijelentette, hogy a kölcsönjegyzőkönyveket csak úgy írja alá,

ha az antant haladékot ad

azoknak az adósságoknak a megfizetésére, melyekkel a kisanthant a szövetségeseknek tartozik. Robert Cecil lord kérte a jelenvoltagekat, hogy ne halogassák a jegyzőkönyvek aláírását, mert Magyarország helyzete nagyon nehéz. Clausel azt hangoztatta, a kölcsön sikere attól függ, hogy a nagyantant honorálja-e a kisanthant kívánságait.

Budapest, január 23. A magyar nemzetgyűlés indennitási vitájánál Drózdly Győző képviselő is felszólt és a konszolidáció ellenességének főfeszítet, Kecskeméti jelölte meg. Addig nem lehet az országban rend, — mondotta — míg onnan fenyegetik az országot. A románok kivonulása után

Héjjasék fekete listát készítettek a kivégzendőkről.

A műegyetemi Bagolyvárban gyűléseztek, ahol főhivatalnokok, törvényszéki bírák, ügyvédek, újságírók és egyházközi is jelen voltak. Drózdly részletesen ismertette a gyilkosságokat és elmondja, kit hogyan öltek meg. Az esetek a hadbírósi tárgyalásoknál nagyrészt nyilvánosságra kerültek. Beszéde végén felsorolta az áldozatok listáját.

Saly Endre szociáldemokrata képviselő felolvasta a proletárdiktatura bukása után történt valamennyi gyilkosság jegyzőkönyvét. Ismertette a Somogyi- és Bacsó-gyilkosság körülményeit és felolvasta a tettesek névsorát.

— Jenő főherceg morgantikus házasságot köt. Genfből jelentik: Jenő, volt osztrák-magyar főherceg, feleségül veszi Burghardt dugszdag svájci nagykereskedő özvegyét.

— Esküvő után... Párisból jelentik: Izzalmas eset történt Perigueux-ben. Theodore Monruzo volt belga aviatikus kapitány esküvőjét tartotta Fargex kisasszonnyal a Saint Alvére templomban. Mikor az előkelő násznép az esküvő után elhagyta a templomot s nyomában az új férj kilépett az ajtón karján feleségével, az egyik meghívott vendég hirtelen előugrott és rálőtt a fiatal férjre. Monruzo kapitány halva rogyott össze a templomajtóban. A gyilkost letartóztatták.

— Kaució — aranyban. Temesvárról jelentik: Két héttel ezelőtt a remetei csendőrség letartóztatott több cigányt. A letartóztatott cigányokat behozták a temesvári ügyészségre, ahol megjelentek Granciu Mihály rékási, Karpas Bumbu vizesdái és Kalderas Náci topoloveci cigányvajdak és 10 darab 100 koronás aranyat tettek le kaucióként a letartóztatott cigányok szabadlábrahelyezése érdekében.

— Rendőri hírek. Lászlófi Ernő bejelentette a rendőrségen, hogy távollétében feltörték lakása ajtaját és ötezer lejt értékű ruhaneműt elvittek. A rendőrség bevezette a nyomozást. — A bukaresti rendőrség körözi Szappanos Rózát, aki a Str. Maifului 12. szám alatt Nicolaj Constantin tinnel vadházasságban élt. Szappanos Róza Nicolaj Constantin távollétében az otthon levő ruhaneműt, ékszert és készpénzt, amelyeknek értéke hatvan-ezer lejt, magához vette és megszökött Bukarestből. — Péntek délután halálos kimenetelű szerencsétlenség történt a Hunyadi-ter 14. számú házban. Daci Lajos két éves kis fia a földre helyezett forróvizzel telt edénybe esett és súlyos égési sebeket szenvedett. Bevitték a kórházba, ahol tegnap este meghalt. A rendőrség megindította a vizsgálatot, annak megállapítására, hogy a balesetet kit terhel a felelősség.

* Orvosi hír. Med. univ. dr. Tischler László szülész-nőgyógyász, a „Park-Szanatórium” orvosa rendeléseit megkezdte Mátyás király-utca 5. szám alatt. Rendel: d. e. 11—12., d. u. 2—5.

* Kirándulásnál nélkülözhetetlen a Diana sósborszesz, izmaink legjobb ápolója. Ügyeljünk a Diana névre.

munkával kíségetenek, on, amikor a buza alá k szomszédától áthallat- ógatja lovait, hangosan nem tudja mi van az ki vannak főve az erős egy és kérdi, mi a baj. a, alaposan megnézi az e, mely nem való csakis ökörnek, vagy könnyű széd:

meg nekünk? mert könnyű és jó mun- ban is.

az olvasó körben fel- szedjenek fűzvesztőt, másra. Igaz, csak egy- ra, de idővel a gyakor- Egy alkalommal meg- kell egy-egy letörött- tal pótolni. Ajánlom, k magukkal akácmagot —8 év elteltével, na- ja, ahol szereti a talajt, en.)

száját boronálja. Kér- Azt feleli, ez annyit kapálás a tengerinek, mulva a fogasolt buza hint a fogasolatlan.

általános a panasz, hogy rtettével. Osodálkoznak megmagyarázza, hogy cipelték be az almafa gyümölcsfa-dugványo- gomba- és férgmentes aváló lesz minden fára- imuel (Vedresábrány)

ÜZENETEK

1. Magánaton egyetlen lehet érettségit tenni. ryokat egyelőre nem lehet rszágon sem ismerik el t. 3. Levél ment.

2. Egen. A kívánt darabot Erdélyi Zsidó Nemzeti lható egyfelvonásost ok- Regele Ferdinand 48.

3. ersét nem tartjuk cél- rdélyben ma még alig elég szép írás.

4. n. Angol-magyar nyelv- sra alkalmas, csak a nagyobb könyvkereske-

5. lenül kap amerikai ví- re. Levélben bővebbet.

6. Palesztinának két héber ni „Doar Hajjom” és a Haaretz”. Mindkettőnek tomi font egy évre. A mizrachista „Hatör”, a got, melyek Jeruzsálem- adják ki a „Happoel” pot, míg Tel-Avivban szögazdasági lap. Jeru- odalmi és tudományos ach”. Ezeknek az elő- ismerjük.

7. Levélben válaszolunk, 920-ban a lapok még lutaártolyamait s ezért nagybanktól tudhatja ennyivel jegyezték Zü-

Értékes készü!

Az „Adeverul” athéni s Görögország között szülőben.

Ar-puccs tárgyalása

február tizennyolcad- puccs vádlottai bün- tárgyalás Landsberg- fogságban vannak. A való megtartásától ápot ne adjanak a ének.

10. szám. Sürgőnycim: — Telefonszám: 2—86

KÖZGAZDASÁG

Az új bányatörvény-tervezet

Az állam korlátozza az idegen tőke részvételét.
Uj bányakataszteri készítenek

Bukarest, jan. 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új bányatörvényjavaslat a nagyiparban tudvalevőleg óriási konsternációt okozott. A sok probléma között első helyen áll az idegen tőke részvételének korlátozása. E tekintetben állandóan újabb tervezetek bukkannak föl, amelyet az új bányatörvényvel megbízott bizottság a napokban készített el. Ebben a tervezetben az idegen tőke részvételének kérdését állítólag úgy oldották meg, hogy minden bányavállalat technikai és pénzügyi felkészültségét tartozik egy különleges bizottság előtt igazolni. A bizottság a kereskedelmi és iparminisztériumban fog működni, ami a kormány befolyását a bizottság döntéséig, melyek ellen minden telebbezés ki van zárva, már biztosítja.

A koncessziók kérdésében a tervezet két feltételt állít fel: az első, hogy a bányatermékek bruttóárának 15 százaléka az államot illeti. A második feltétel az, hogy csak szigorúan körülírt területre lehet kitermelési engedélyt nyerni és a kérdéses területnek bányászati alkalmatlansága előzetes furásokkal bizonyítandó. Ugynevezett en block koncessziók, melyek nagy kiterjedésű „állítólagos” bányaterületekre eddig engedélyeztetettek, amelyek révén gazdag területek potományon termelés alá kerültek, ezután megszűnnek. Ezekkel az en block koncesszióba kapott területekkel azelőtt a legnagyobb üzérkedés történt a regátban és a törvénytervezetnek ezen rendelkezése ennek a spekulációnak óhajt véget vetni.

A tervezet az államot és a magánvállalkozót egyformán kezeli. Koncessziók elnyerésére az állam épügy kell hogy alávesse magát az eljárás körül megszabott rendelkezéseknek, mint a magántulajdonosok.

A szerzett jogok respektálása kifejezetten benne van a tervezetben, az erre vonatkozó része az új bányatörvénynek a jelenleg működő vállalatoknak a koncessziók elnyerésénél előnyöket helyez kilátásba, ami tehát azt jelenti, hogy a mostani tulajdonosoktól a fent jelzett és a kitermelési koncesszió elnyerésére vonatkozó eljárás alkalmával a szerzett jogokat meg lehet vonni.

Haladást jelent a tervezetnek az a rendelkezése, amelynek értelmében az egész országban kötelező lesz a bányakataszter, melynek felállítását erdélyi mintára tervezik.

A bányakataszter, melynek a termelés csökkentését idézik elő, a tervezet súlyos büntetéseket tartalmaz, mint pénzbüntetést, koncessziók elvonását és elzárást.

Pontos rendelkezései a tervezetnek az aranybányászat érdekében tett intézkedések. Eszerint az állam fentartja magának azt a jogot, hogy az összaranytermelést a Banca Nationala számára megvásárolja, aminek alapján remélhető, hogy a nemzeti bank aranystokja 5-6 éven belül teljes lesz. A tervezet indokolási részében a bizottság kifejti, hogy az aranytermelés könnyen az eddigi termelés ötszörösére emelhető, aminek következtében évente körülbelül 10.000 kg. aranytermelés várható.

A tojásárak emelkedése. Az újra beállott hidegek következtében a tojás ismét elmaradt a piacról és amit a városból hoznak, igen magas áron, négy-öt lejével, sőt drágábban is árusítják. Bécsben a tojás ára hirtelen háromszor osztrák koronára szökkent, ami tíz lejnél több. Bécsben egyébként, tudósítónk jelentése szerint, a burgonyaárak is növekedésben vannak.

A járadékmárka szilárdulása. Berlinből jelentik: A német járadékmárka szilárdulására jellemző, hogy Amsterdamban ma már jóval parin felül jegyzik. Mikor a járadékmárkát kibocsátották, a hollandi pénzügyi körök bizalmatlanul fogadták és csak a belső értéken alul vásárolták, az árfolyam azonban fokozatosan javult és ma már lényegesen a belső érték fölött jegyzik a német pénzt.

A kolozsvári pincérek bérrevíziót követelnek. A kolozsvári vendéglős- és ipartársulat tegnap tartott elnökségi ülésén a pincérek szakszervezetének legutóbbi átiratát tárgyalta. A pincérek a kollektív szerződés alapján a bér-

táblázat azonnali revízióját kérik, ami azt jelenti, hogy az éttermi munkások nagyobb perszentuális részesedést követelnek a kiszolgálás fejében, mint eddig. Ezt a követelésüket a kollektív szerződésben foglalt joguknál fogva támasztják, de megindokolják az általános drágasággal is, amely minden téren érzeteti hatását. Az elnökség a munkások álláspontját respektálva elhatározta, hogy a napokban közös tárgyaláson fogja lehetőleg kedvezően elintézni a pincérek kívánásait.

A mai valutapiac

A piac mai alakulása a lej Párisban való javulásának a jevényében történt. Mai nyitáskor a lej Párisban 10 85-ről 11 05-re szökkent, dacára, hogy a többi deviza kisebb-nagyobb mérvű lanylulást mutat. A mai napon elég élénk forgalom mellett erős kínálat jelentkezett a piacon, ami lényegesen lenyomta az árakat. A mai árak különben a következők: osztrák korona 353-356, bel-földi magyar korona 180-190, cseh korona 580-583, francia frank 9 25-9 35, svájci frank 34 70-34 80, dollár 201-202, font sterling 852-856, olasz lira 8 75-8 80, dinár 2 30-2 35.

A magyar korona a mai napon, jóllehet a többi devizák ellanyhultak, árfolyamából alig veszített. Bankkörökben ezt a jelenséget nem tekintik olybá, mintha a magyar korona szilárdulna, hanem tisztán annak, hogy ebben a devizában alig volt forgalom. Minthogy a magyar korona megszilárdulására semmi jel nincs, valószínű, hogy ennek a valutának értékesítése folytatódni fog.

Valutapiac január 23-án:

Bukarest. Devizák: Páris 910, Berlin —, London 854, New York 202, Róma 880, Zürich 35 00, Bécs 28 25, Prága 588, Budapest 80, Varsó 40.

Bukarest. Valuták: Napoleon 780, márka —, leva 130, török lira 100, font sterling 880, francia frank 940, svájci frank 35 50, olasz lira 900, drachma 400, dinár 215, dollár 201, lengyel márka 25, osztr. korona 29, magyar korona 60, cseh korona 575.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 135-135, Amsterdam 215-214 7/8, New York 578 7/8-579 5, London 2450-2452 5, Páris 26 50-26 50, Milano 2520-2520, Prága 1680-1680, Budapest 205-205, Belgrád 661 25-662 5, Bukarest 286-287 5, Varsó —, Bécs 81 25-81 25.

Bérharcok a bécsi iparban. Bécsből írják nekünk: Az ipari alkalmazottak körében mozgalom indult meg a bérek jelentékeny emelése érdekében. Legközelebb az automobilipar munkásai és alkalmazottai, továbbá az elektromosgéptest-gyárak munkásai követelnek béremelést. Ezzel szemben azonban a munkaadók a bérek leszállítását tervezik azzal az indoklással, hogy a most érvényben lévő bérek megállapításakor a bérbizottságok olyan nyomást gyakoroltak rájuk, amelyek elől nem térhettek ki. Az ellentétek kiegyenlítése céljából paritásos bizottságokat alakítottak.

A monopoljövődék utolsó havi jövedelméi. A monopoljövődékek igazgatósága a napokban közreadta a múlt évi december havi bevételek összegét. — Ezek szerint dohányművekből 225,253.730 lej 95 bani, szivarkapapirból 22,988,622 lej 50 bani, gyufából 40,269,483 lej 50 bani, kártyából 2,708,942 lej löporból 12,659,089 lej 50 bani, sóból 32,239,936 lej 40 bani, végösszegeben valamennyi cikkekből 336,128,803 lej folyt be.

Az állami kölcsönök bonjainak kisorsolása. Bukaresti jelentés szerint a köztartozások igazgatósága az 1924. évben esedékes állami kölcsönök kisorsolásának időpontját a következőképpen állapította meg: Január 23-án a 1888. évi 50 millió lejes 4 százalékos kölcsön, 24-én az 1889. évi 32,500,000 lejes kölcsönből 1 millió 1249 lej, 25-én az 1890. évi 274 millió 4 százalékos járadékkölcsönt, 26-án az 1891. évi 45 millió 4 százalékos járadékkölcsönt, 28-án az 1894. évi 128 millió 4 százalékos kölcsönt, 29-én az 1910. évi 44 millió 194 ezer 4 százalékos kölcsön kötvényeit. A huzások minden délelőtt 10 órakor a pénzügyminisztérium erre rendelt termében lesznek.

A tavalyi bankjegykibocsátások fedezése. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala kimutatása szerint 1923-ban a forgalomban levő bankjegyek összege 15 milliárdról 18 milliárdra emel-

kedett. A dollárparitáshoz viszonyítva tehát az elmult esztendőben 60 millió aranylejjel volt több a bankjegyszaporulat. A Banca Nationala aranykészlete 40 millióról 120 millióra növekedett. Az emelkedés a volt Osztrák-Magyar Bank Románia részére átutalt arany mennyiségének tudható be. Ebben az összegbe nincs belefoglalva a Moszkvában letétbe helyezett aranykészlet. Az 1923. évben kibocsátott új bankjegyek az év elején 10 százalék, az év végén 30 százalék erejéig voltak arannyal fedezve. Az összpapírpénzforgalom azonban csak 2 és fél százalék erejéig bír aranyfedezettel. Hogy az ország a teljes aranyvalutára térhessen át, ehhez legalább 30 százalék aranyfedezet kellene.

Leszállították az élőállat vámját? Az a hír terjedt el Kolozsvár közgazdasági köreiből, hogy a legfőbb vámmügyi bizottság előterjesztésére a minisztertanács állítólag tízezerrel ölezerre szállította le a hízott szarvasmarha kivitelét illetéket. Más verzió szerint az élőállat új kivitelét díját háromszor lejjre redukálták. A hír még megerősítésre szorul.

Leszállított
árak!

HARISNYA,
KEZTYŰ ÉS
KÖTÖTTÁRU
KÜLÖN-
LEGESSÉGEK
EREDETI
GYÁRI ÁRBAN
ÁRUSÍTAT-
NAK

BLATT

Leszállított
árak!

KÖTÖTT-
SZÖVÖTT
ÁRUHÁZA
CLUJ
KOLOZSVÁR
FÖTÉR 13.
SZÁM
ALATT

Állami tisztviselőknek külön engedmény!

Óriási
választékban
arany- és
platina zseb-
és karóra

különlegességek,
brilliansárak,
arany- és
ezüst- és
argentorezüst

disz- és ajándéktárgyak

szolid árakon
a legmodernebb kivitelben

FENYŐ ÉS BRAUNFELD

világvárosi ékszeráruházban
Cluj, Piața Unirii 15.
Interurban telefon 643

Róka, kelme, Szörme festés,

vegytisztítás legszebb kivitelben

KRISTÁLY

nál Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

Ha művészi kivitelű

butort, zongorát

akar venni, ne
sajnálja az utat

Marosvásárhelyre és teki nts
meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit
sztalosok furnírszükségeiteket legolcsóbban itt szerezhetik be

Max Brotmann Bukarest,

Str. Apolodor 33. külön osztályt létesített és elvállalja a kereskedelem és ipar körébe vágó érdekek képviselőit, bankoknál, központi szerveknél, autoritásoknál stb. stb.

Ön ezzel megtakarítja
a Bukarestbe való utazás
idejét és költségeit.

Referenciák: Bukarest összes nagybankjai.

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA

Péntek: Sámson és Delila.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Csütörtök: Pompadour.

Péntek: Pompadour.

Szombat délután 3 óra: Nagymama.

Este 8 óra: Pompadour.

Vasárnap féltizenegyre: Dandin György.

Vasárnap délután 3 óra: Romeo és Julia.

Este 8 óra: Pompadour.

Hétfő: Pompadour.

MOZGÓK MŰSORA

Csütörtök, január 24.

Select-Mozgó: Filmesemény! *Sapho*. Szenzációs nagydráma 5 felvonásban. Pola Negri, a világhírű táncosnő diadalmas filmalkotása a világvárosi körútján.

Uránia-Mozgó: *Julián, a hitehagyott*. Történelmi nagydráma 7 felvonásban. — Főszerepben Guido Grazini, Ilena Leonideff és Silvia Malinverni. Nagyszerű epizód a bizánci császárság korából.

Apolló-Mozgó: *A kísértethajó*. I. rész. Izgalmas kalandordráma 2 részben és 16 felvonásban. A „Bolygó hollandi” története filmen. Páratlanul érdekesítő film.

A PARK-SZANATORIUMBAN

Cluj, Fűdö-utca 51. szám és Monostori-ut 62. szám

hol fertőzöbetegek kivételével mindennemű beteg felvesszünk, megnyitott szigorúan ortodox, kitűnő minőségű, Hirsch Lázár felügyelete alatt álló rituális konyha.

Zsák ~ Ponyva

Vétel!

Eladás

Kölcsonintézet, javítóműhely

Albala Izsó Timisoara

II. Piata Traian 2. szám. Sürgöncim: Albala Timisoara-Fabrica Interurbán telefon 60

Prima

bácskai kender

Kapható: Havas Dezső Timisoara

Épületüvegezés, képkerepezés,

kávéházi, vendéglői, háztartási cikkek, demionok, táblaüveg, lámpaárúk és porcellánedényekből legolcsóbb beszerzési torrás

Ausländer Rudolfnál

Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdinand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz. alatt, az Uránia palota mellett.

Engros! Endetail!

Szántó és Komlós

aradi férfi-, fiu- és gyermekruha fióktelepe Cluj, (Kolozsvár)

Piața Unirei (volt Mátyás király-tér) 14. szám alatt Stief Ottó vezetésével megnyitott. Saját műhelyünkben készült férfi-, fiu- és gyermekruhák, raglánok, téli felöltők és szőrmés bekecskek, valamint bőrka-bátok a legolcsóbb árak mellett nagy vass-tékban kaphatók.

»GANZ«

FÉLE

VILLAMOSSÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÉS TÁRSA

CLUJ, STRADA REGINA MARIA 16. SZ.

SÜRGÖNYCIM: ALTERNO

TELEFON 991

Villamos generatorok, dinamók, motorok és transzformatorokból, valamint váltóáramu árammérőórákból és szerelési anyagokból állandó nagy raktár.

Bizományi raktár minden nagyobb városban.

Költségvetéseket díjmentesen ad.

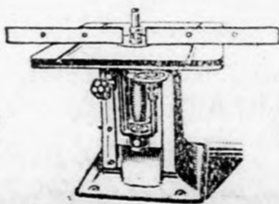
Ganz és Társa Danubius Rt. képvisellete

benzinmotorokra, szivógázmotorokra, centrifugális szivattyukra, téglagyári berendezésekre és vasuti kocsikra, valamint azok tartozékaira.

Lloyd 1572

Raktárról szállítjuk azonnal

Framag-Gaggenau gyártmányú következő fémgyártógépeket

Gatter 30 coll

Háromoldalu gyalugépek

Egyengető gyalugéptengely

Hosszlyukfűrőgépek, köszörűgépek

Szallagfűrész 700, 800 és 900 m/m

Egyengető gyalugép 400, 500 m/m

Egyetemes szallagfűrész

Vastagság gyalugépek

Gömbgyalugép

Marógépek

Technica Rt.

Târgul-Mures

Sürgöncim: Technica * Telefonsz. 336

Villamostelepek

építését garancia mellett vállalja:

Zsigmond János

elektrotechnikai vállalata és mérnöki irodája

Cluj-Kolozsvár, Str. Vlahuța (volt Bolyai-u.)

Ujjonnan berendezett modern nagy gépjavitó-és tekercselőműhely. Szakszerű javítások és áttekercselések. Gyenge áramu és magas feszültségű berendezések. — Hálózatok tervezése és építése

A DIANA GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ

ERDÉLYBEN A LEGMODERNEBB ÉS LEGHIGIENIKUSABB

Szeplő ellen nincsen
Semmi más segítség
Csak a

KAISER-BORAX

Ehez nem fér kétség

KEPES ELEK orvosi kötszerész Oradea-Mare

Női és férfi óvszerek nagy raktára

SAS-PASSAGE — SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ SÉRVEKÖTŐK, HASKÖTŐK, MŰLÁBAK

APROHIRETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lej. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lej. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szóig — 20 lej. Jellegű hirdetésre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lej 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Butor! Legolcsóbb bevásárlási forrás. Klein Izsák, Unió-u. 21. 1581

Bel- és külföldi fuvarveleket díjmentesen felülvizsgál és fuvardíjtöbbleteket a legrövidebb időn belül folyósít **Recompens** nemzetközi fuvarlevél felülvizsgáló intézet Timişoara, Helvét-u. 8. 1643

Pénz- és helyszüke miatt

raktáron levő zongora, ebédő, háló, uriszoba, Wertheim-kassza, perzsaszőnyeg, gyári szőnyegek és hentesakárók minden elfogadható árban eladatnak.

Beck és Benjamin

Oradea-Mare
Strada Cogalniceanu
(Várady Zs.-u.) 11.
Telefon 17-03

Három értékes könyv: S. Alejchem: Leégett nemeselek (kötve), Sokolow: Uj zsidó (kötve), Kabbalisták és csodatevők (füzve) 80 lej helyett 60 lej és portó. Uj Kelet könyvosztálya. 8

Eladó pianó. Megtekinthető Triska zongoraraktárában Cluj, Str. Saguna 14. Telefon 419. 6722

Eladó ház, vétel esetén lakás átvehető. Értekezni Piața Stefan cel mare 13. 6731

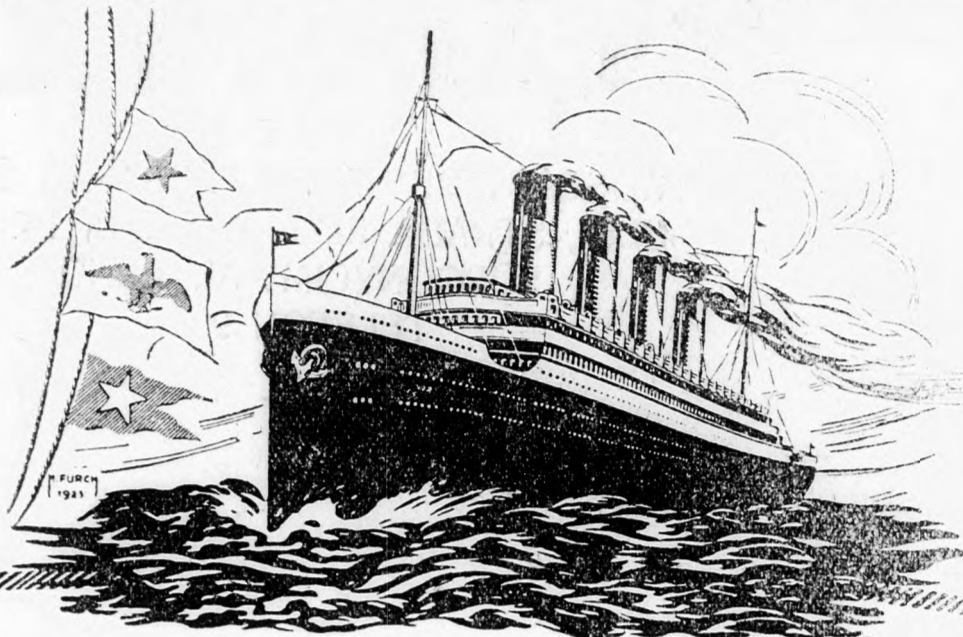
Keresek gyermekeim mellé németül perfektül beszélő nevelőnőt, ki az elemi iskola IV-ik osztályára is előkészít. Belépés február 1-én. Levelek fizetési igények megjelölésével Násch Lipót Miresul-Mare, judetul Satu-Mare kéretnek. 6732

Írógépek

1870

és kellékek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok.
Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. sz. Telefon 493.

Finkler Antal

KÖZVETLEN ÚTVONALAK
BUKAREST - TEMESVÁR - NAGYVÁRAD ÉS HALMITÓL.

Hamburg-
Bréma-
Antwerpen-
Cherbourg-on

Amerika-
Kanada-
Argentína-
Brazilia-ba

KERESZTÜL
A VILÁG LEGHIRESEBB GÖZHAJÓIN

HETENKINT 3-SZORI HAJÓINDULÁSSAL
AMERIKA-ÉS KANADÁBA

GYORS, KÉNYELMES ÉS BIZTOS. A 2 ÉS 3 OSZTÁLY BERENDEZÉSE
2-4 VAGY 6 SZEMÉLYES, KÜLÖN KABINJAIVAL FELÜLMULHATATLAN.
ELSŐRENDŰ NEMET KONYHA ÉS KISZOLGÁLÁS.
PROSPECTUST ÉS HAJÓMENETRENDÉT INGYEN ÉS BERMENTVE KÜLD

N. BRÜCK & CO.

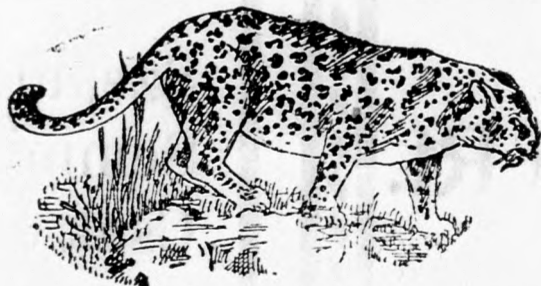
BUKAREST / STRADA / ARINDAR 1112 * TIMIŞOARA / JOSEF / TADI / STR. / CEBRATIANU / IMERRENSA / ZE / 1168

ROMÁNIA LEGNAGYOBB HAJÓUGYVÉRSÉGE
DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS ÚTVEVÉL-ÉS VIZUMÜGYEKBE.
LEVELEZÉS MINDEN NYELVEN - IRJATOK AZONNAL!

Izrael & Co. szőrmeáruháza Cluj

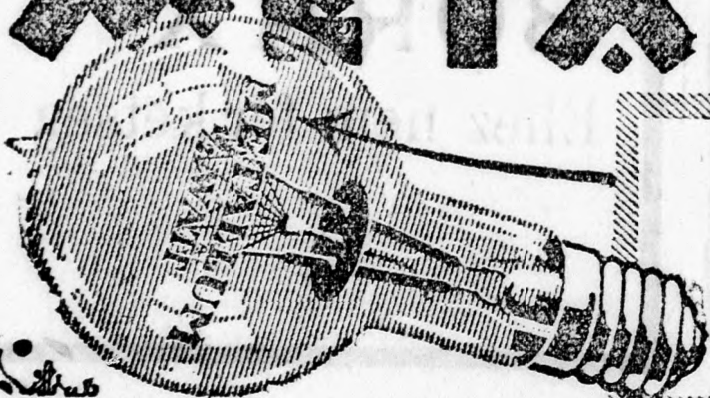
Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos-utca) 2. szám alatt

Mindenféle szőrmékből nagy választék mélyen leszállított árakkal

Vadbőröket minden mennyiségben veszünk

METALLUM

égő a legjobb!

Modern üvegesiszolda és tükörárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA
ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD),
STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legszébb tüköröket és butor-
üvegeket minden méretben és Ujrafoncsorozás
mennyiségben! Kérjen árajánlatot

DURA

temesvári elemgyár összes gyártmányai állandóan raktáron gyári áron

VADÁSZ & COMP.

MŰSZAKI VÁLLALAT

Str. Tudor Vladimirescu (Mikes Kelemen-u.) 11
Telefon 3-84

Modern fürdőszoba,
mosdó, klozet és egyéb vízvezeték
berendezések

Villamos vasalók,
főzőedények, égők és mindennemű
elektrotechnikai cikkek

Szerelések
és javítások eszközlése garancia
mellett

Selyemernyők
és drótfarmak állandó nagy
raktára

Modernül berendezett
javítóműhely

Üzlet:

Str. Universitatii (v. Egyetem-utca) 2. szám
Telefon 2-14

Ügyes, önálló

férfi ruha elárúsító kerestetik.

Szombaton zárva. — Ajánlatok fizetési igényekkel „Hermes” reklám- és hirdetési vállalat rt.-hoz Nagyszombatban „Elárúsító 9880” jellege alatt kéretnek.

Engros

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Endetall

Mindenféle poharak, demyonok, palackok,

lámpaárúk bármily mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

CLUJ,
Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 89, Telefon 954.

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurbán 2-13 * Sörgönc: juvaere, Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogászati arany * Arany, ezüst és
és forrasztó ** * platina-beváltásai

Kienle és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst tárgyakban nagy lerakat.

Osak viszontelárúsítóknak!

Telefon-
sz. 81.

LÁDAGYÁR

Flóküzlet
Egeres

Mindennemű ládákat és fadóbozókat összeszegezeti és szét szedett részeken megrendelésre azonnali készíti és szállít a legolcsóbb napi áron

Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántói-ut) 1 szám